

КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ОКС „МАГИСТЪР“
СПЕЦИАЛНОСТ

„МЕНИДЖМЪНТ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ И КИБЕРТЕРОРИЗЪМ“
*(Държавен изпит за неспециалисти срок на обучение три семестъра,
през 2025 година)*

1. **Система за защита на националната сигурност.** Управление на системата за защита на националната сигурност. Стратегическо ръководство на системата за защита на националната сигурност. Управление при кризи.
2. **Съветствени и координационни органи на системата за защита на националната сигурност.** Консултативен съвет за национална сигурност при Президента. Съвет по сигурността при Министерски съвет. Консултативни съвети при Министерски съвет.
3. **Структури за защита на националната сигурност.** Въоръжени сили на Република България. Полицейски сили на МВР. Други сили с полицейски правомощия - военна полиция, охрана на съдебната власт, изпълнение на наказанията.
4. **Разузнавателна общност.** Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, Държавна агенция „Технически операции“, Служба „Военно разузнаване“.
5. **Разузнавателна защита на националната сигурност в Република България.** Система за управление на органите на Държавна агенция „Разузнаване“ и Служба „Военно разузнаване“. Принципи за управление на органите от разузнавателните служби. Методи за организация и управление на разузнавателните служби. Оценка и анализ на оперативната обстановка по линия на разузнавателната дейност.
6. **Система за контраразузнавателна защита на националната сигурност в Република България.** Управление на органите на Държавна агенция „Национална

сигурност” и Държавна агенция „Технически операции”. Принципи и методи за организация и управление на контраразузнавателните служби. Оценка и анализ на оперативната обстановка по линия на контраразузнавателната дейност.

7. **Полицейска система в Република България.** Особенности на организацията и управлението на Главна дирекция ”Борба с организираната престъпност” , Главна дирекция ”Национална полиция”. Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“. Областните дирекции на МВР. Организация и управление на военната полиция и на съдебната полиция.

8. **Организация и управление на разузнавателната, контраразузнавателната и оперативно-издирвателната дейност.** Принципи и цели. Методи, способности и средства. Осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства, работа под и на прикритие. Контролът и видовете контрол в управлението на дейностите.

9. **Новата роля на сигурността.** Системен подход при осигуряване на активната сигурност. Вътрешна и външна среда на сигурността на организацията. Концептуален модел за активна сигурност.

10. **Управленско решение и екип в сигурността.** Екипна форма на работа и активна сигурност. Екипни решения в сферата на активната сигурност. Информационно-аналитична дейност по осигуряване на активната сигурност.

11. **Същност на тероризма** Дефиниране на тероризма. Разграничаване от други форми на насилие. Генезис на тероризма. Класификация на тероризма. Кибертероризъм. Системни елементи на тероризма.

12. **Терористични организации.** Стратегия и тактика на терористичните организации. Структура и управление на терористичните организации. Терористични клетки и мрежи. Набиране на членове и тяхното обучение. Финансиране на терористичните организации. Използване на Интернет в организационната дейност.

13. **Терористични акции (операции)** Определение и видове. Фази на терористичните акции. Използвани средства. Индикатори за разкриване на подготовка. Използване на социалните медии при подготовката на акциите и за разпространение на резултатите от терористичния акт.

14. **Международни системи за противодействие на тероризма.** Противодействие на тероризма в рамките на ООН, Европейския съюз, НАТО. Стратегии за противодействие на тероризма – видове, характеристика на основните видове.

15. **Национална система за противодействие на тероризма.** Дефиниране на противодействието. Основни принципи. Органи и структури за противодействие на тероризма, техните отговорности и правомощия. Организация на взаимодействието между държавните органи, частния сектор и гражданите. Национална стратегия и план за противодействие на радикализацията и тероризма. Роля на медиите в противодействие на тероризма.

16. **Кибертероризъм.** Същност и съдържание на кибертероризма като престъпна форма на тероризма, резултат от развитието на информационните и комуникационни технологии, рисковете и заплахите от престъпленията в киберпространството.

17. **Противодействие на кибертероризма.** Същностните характеристики, предимства и недостатъци на организационно-управленската структура за противодействие на кибертероризма, както и на основните съвещателни и координационни органи на подсистемата за киберсигурност. Международни и вътрешно правни регулации и наказателно-правни състави за противодействие на кибертероризма.

18. **Класификация на кибертероризма.** Видове кибертероризъм в отделните му престъпни форми и изпълнителни деяния,

19. **Основни начала в действията на кибер-терористите.** Характеристика и профил на кибертерориста. Цели на кибертерористите, използвани инструменти и подходи. Средства и методи за постигане целите.

20. **Основни теории, обясняващи криминалното поведение.** Психопатология на криминалното поведение.

21. **Психологическа структура на личността.** Психологическа структура на криминалната личност.

22. **Психология на серийните и масовите убийци.** Психология на извършителите на грабежи.

23. **Управление на риска в сигурността.** Организиране придобиването на информация за рисковете и заплахите за сигурността. Предвиждане последиците от настъпването им и активни изпреварващи мерки и действия за неутрализирането им.

24. **Контратерористични операции.** Същност на контратерористичните операции (определение, класификации, характеристика на основните видове). Сили и

средства използвани в операциите. Място в системата за противодействие на тероризма и защита на националната сигурност.

25. Операции за задържане на терористи. Основни способности. Ред и съдържание на работата на ръководителя на операцията и оперативния щаб. Използване на информационни и технически системи.

26. Операции за освобождаване на заложници и отвлечени. (нов)
Характеристика на инцидентите с вземане на заложници. Особености в реакцията при терористични атаки с вземане на заложници и отвлечане. Препоръки за поведението на гражданите, при инциденти с вземане на заложници.

27. Нелегална миграция. Понятие за нелегална миграция. Причини и фактори, способстващи за нелегалната миграция. Численост и структура на мигрантския поток към ЕС и България. Последствия от нелегалната миграция. Тероризъм, престъпност и нелегална миграция. Прогнозиране на нелегалната миграция.

28. Гранична сигурност. Същност на граничната сигурност. Основни заплахи и рискове за граничната сигурност. Граничен контрол. Главна дирекция "Гранична полиция" - предназначение, задачи, правомощия и структура. Роля на Европейска агенция за гранична и брегова охрана (Фронтекс).

29. Гранично-полицейски операции. Същност – дефиниране, класификации, съдържание. Работа на ръководителя на операцията и оперативния щаб в операцията. Особености в международните и трансграничните операции за противодействие на нелегалната миграция.

30. Активна корпоративна сигурност (АКС). АКС като елемент на системата за национална сигурност. Фактори на деловата среда и структури на сигурността в стопанската организация.

31. Система за активна корпоративна сигурност. Същност на концептуалния базов модел на АКС, изграден на основата на изпреварващите действия спрямо рисковете.

32. Модел на активната корпоративна сигурност. Основни структурни елементи на модела АКС, обекти, субекти, външна и вътрешна среда, ситуация, присъствие, изпреварваща активност.

33. Икономическа сигурност. Икономически основи на политиката и стратегията за сигурност. Заплахи и рискове за икономическата сигурност. Разполагаеми ресурси за сигурност и отбрана.

34. **Корпоративна сигурност.** Заплахи, рискове и цели на корпоративната сигурност. Организационна структура на системата за управление на корпоративна сигурност

35. **Критична инфраструктура.** Понятие за „критичност” на инфраструктура /КИ/. Дефиниране на термина КИ, обхват и идентифициране на критична инфраструктура.

36. **Регулации за защита на критична инфраструктура.** Европейска и национална регулация на критична инфраструктура . Ред за установяване и означаване на КИ. Стратегически обекти и дейности от значение за националната сигурност.

37. **Управление на риска в защитата на критичната инфраструктура.** Оценка на рисковете и заплахите за обектите от националната система от обекти на критична инфраструктура. Модел за оценка на риска.

38. **Защита на критична инфраструктура.** Защитата на критичната инфраструктура като елемент от Националната система за сигурност – органи, функции, задачи. Национална система за защита на критична инфраструктура при бедствия и аварии – органи, функции, задачи.

ИЗТОЧНИЦИ ЗА ПОДГОТОВКА

Национални стратегически и нормативни документи по въпросите на сигурността

1. Актуализирана Стратегия за национална сигурност на Република България. Приета с Решение на НС от 14.03.2018 г., обн., ДВ, бр. 26 от 23.03.2018 г.
2. Доктрина на Въоръжените сили на Република България. Издание (А), ноември 2017 г. Заповед на министъра на отбраната № ОХ-1244/04.12.2017 г.
3. Закон за ДАНС- Обн. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г- Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане
4. Закон за ДАР- Обн. в Държавен вестник от 13.10.2015 г., и в сила от 01.11.2015 г.- Нормативна база (dar.bg)
5. Закон за държавния служител- Нормативна уредба - Закон за държавния служител (government.bg)
6. Закон за защита на класифицираната информация. Обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г., множество изм. и доп.
7. Закон за защита на личните данни- Обн., ДВ, бр. 1 от 4.01.2002 г- ZZLD.pdf (dato.bg)

8. Закон за защита на населението при бедствия- Обн. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г

9. Закон за МВР- Обн. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г - Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане

10. Закон за мерките срещу изпирването на пари- Обн., ДВ, бр. 27 от 27.03.2018 г. ZMPARI.pdf (dato.bg)

11. Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България. Обн., ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., множество изм. и доп.

12. Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество - Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г- ZPKONPI.pdf (dato.bg)

13. Закон за противодействие на тероризма. Обн., ДВ, бр. 103 от 27.12.2016 г., изм. и доп.

14. Закон за специализираните разузнавателни средства- ZSRS.pdf (dato.bg)

15. Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност. Обн. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г., изм.

16. Линк: <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136974730>

17. Линк: <https://www.lex.bg/en/laws/ldoc/2136588572>

18. Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135448577>

19. Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135631954>

20. Стратегия на Европейския съюз за Съюза на сигурност. Европейска комисия. Брюксел, 24.7.2020 г. COM(2020) 605 final.

21. Стратегия за противодействие на радикализацията и тероризма на Република България. Strategi q (mvr.bg)

Литературни източници: монографии, студии, статии и др.

А/Литература на български език:

1. Айдаров, Й., Криминология. София, Сиела, 2010.
2. Арнаудов, Д., А. Крумова: Сигурност и защита на информационните системи, Варна, унив. изд. на ВСУ „Черноризец Храбър”, 2007.
3. Асенов, Б., Теория на разузнаването и контрразузнаването. София, 2008.
4. Асенов, Б., Основи на оперативно-издирвателната дейност, София ВСУ, 2009.
5. Асенов, Б., П. Кипров., Теория на контрразузнаването. София, 2006.

6. Гайдаров, К., Криминалната личност, София, Софи-Р и Унив. изд., 2007.
7. Георгиев, В., Реформи и риск или реформи в риска. Реформите в системата за национална сигурност на Република България. София, Издателство на НБУ, 2014.
8. Георгиев, В., Съвременен инструментариум за оценяване на военната (външната) сигурност. Съвременен инструментариум за оценяване на сигурността. Анализ на световния и европейския опит. София, Издателски комплекс на УНСС, 2014.
9. Григоров, И., Юридическа психология. София, Общ възп., 2008.
10. Йончев, Д., В търсене на сигурността. С., 2014.
11. Казаков, К., Управление на системата за защита на националната сигурност, С., 2016
12. Кисинджър, Х., Международният ред, София, издателство Труд 2015.
13. Кисинджър, Х., Дипломацията, София 1997.
14. Румен Кънчев. Стратегическата стабилност. Изд. на МГУ, София 2014
15. Румен Кънчев. Стратегическото съперничество в началото на 21 век. Изд МГУ, София 2018
16. Маджаров, Е., Психологическо портретиране на правонарушители. София, Сиела 2001.
17. Манев, Евг., Глобална, регионална и национална сигурност. София, 2012.
18. Мирчева, Хр., История на международните отношения след Втората световна война, София 1991.
19. Мирчева, Хр., Глобалната конфронтация в глобалната политика, София, Университетско издателство Св. Климент Охридски 1999.
20. Михайлов, М., Международни организации, София 1999.
21. Най, Джоузеф С., Международните конфликти: Теория и история, София, издателство Прагма, 1998.
22. Николов, Н . К. Пенков. Теория на оперативно-издирвателната дейност. София, 2015.
23. Николов, Н., Криминален анализ, С., 2015
24. Николов, Н., МВР в системата на националната сигурност, С., 2010
25. Петров, Ал., Тероризъм и системи за сигурност. София, Суперпринт, 2005.
26. Петров, Ал., Цанов, Ив., Активната корпоративна сигурност: Теория и практика. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2014.

27. Петров, Ал. Екипната форма на работа: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2013.
28. Петров, Ал., Ив. Цанов. Управленско решение и екип: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2015
29. Савов, И., Специални и разузнавателни средства, С., 2014
30. Семерджиев, Ц., Информационна сигурност, София, изд. Софттрейд, 2004.
31. Семерджиев, Ц., Сигурност и защита на информацията, София, изд. „Класика и стил”, 2007.
32. Станев, С., С. Железов: Компютърна и мрежова сигурност, Шумен, Унив. изд. „Епископ Константин Преславски”, 2005.
33. Станчев, И. Високорискови полицейски операции. Военно издателство, С., 2013
34. Станчев, И. Контртерористични рейдове. Военно издателство, С., 2007
35. Станчев, И. Граничната сигурност - ключов елемент в борбата с джихадисткия тероризъм. Сборник доклади от конференция на факултет “Национална сигурност и отбрана” „Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната“, Военна академия, 2017
36. Стефанов, Г., Теория на международните отношения, София, 1997.
37. Стойковски, Г., „Изгревът на белия полумесец – изгледи за нов турски век на Балканите”, София 2014.
38. Стойковски, Г., „Меката сила във външно-политическите стратегии: християнство, ислям и култура“, София публикувано в CONSERVATIVE QUARTERLY, ISBN 2367-6981; стр.63-67. 2015.
39. Търкаланов, Ю. Управление на риска в сигурността, С., 2015

Б) Литература на Латиница:

1. Adam Roberts. Counter-terrorisme, Armed Force and the Law of War. Survival, 2012
2. Anne Kohnke. The Complet Guide to Ciber Security Risks. London, 2020
3. Ben Bukannan. The Hacker and The State: Ciber Attacs and the New Normal of geopolitics. New York, 2020
4. Bruce Shneier. Click her to Kill Everibody: Security and Survivle in a Hipper-Conneced Word. New York, 2019
5. Charles Brooks and others. Ciber Security Essentials. Hamburg, 2021

6. Douglas Hubbard, Richard Seiersen. How to Measure Anything in Cyber Security Risk, 2020

7. Oliver Oliker. The Nuclear Posture Review and Russian De-Escalation: A Dangerous Solution to a Nonexisting Problem. War on the Rocks, 20-th of February, 2018

8. Richard Ulman. Redefining Security. International security, Oxford University Press, 2014

Държавният изпит включва два компонента: писмен отговор на един въпрос от конспекта и затворен тест с 30 въпроса, съдържащи по един верен отговор. Студентите трябва да имат положителна оценка (минимум среден 3) на двата компонента. Крайната оценка е средно аритметичната от оценките на двата компонента.

Конспектът е приет с решение на КС на катедра „Политически науки и национална сигурност“ (протокол № 119/19.02.2025 г.) и утвърден от ФС на Факултета по икономически и социални науки (протокол № 199/24.02.2025 г.).

Пловдив

24.02.2025 г.